

Posame

Naročnina

30 din., čen leta 16 din. izven Jugoslavije.
Celo leto 120 din. Inzerati ali oznanila se
zaračunajo po dogovoru; pri večkratnem
inseriranju primeren popust. Upravništvo
sprejema naročnino, inserate in reklamacije.
Telefon interurban št. 113.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poština plačana v gotovini.

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek.
Uredništvo in upravnštvo je v Mariboru,
Koroška cesta št. 5. Z uredništvom se more
govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure.
Rokopisi se ne vračajo.
Nezaprite reklamacije so poštnine prosta.
Telefon interurban št. 113.

1. števil.

Maribor, dne 3. januarja 1923.

Letnik XV.

Parlamentarna kronika.

Novo leto smo začeli, pred volitvami stojimo in zato je umestno, da si predočimo kratko parlamentarno kroniko.

Parlamentarni režim se je vsepovsod, v vseh državah, kjer je uveden, prilagodil lokalnim razmeram, ter zadobil tudi neko čisto lokalno obilježje. Naš parlamentarizem bi se lahko imenoval po človeku, ki ga že tako dolgo vodi in predstavlja: Pašičev parlamentarizem. In ta parlamentarizem je res nekaj posebnega in menda nima primera na celim svetu.

Posebnost našega parlamentarizma se vidi v sledečih načelih, ki so drugod po svetu nekaj merodajnega, pri nas pa se niti ne vpoštevajo.

Prvič. Parlamentarni režim, to je vlada večine in sicer prave večine po številu volilnih glasov ali vsaj velike parlamentarne večine, ki zastopa najizrazitejšo politično strujo med narodom, nikakor pa ne nekakšne umetno sestavljene in predstavljene večine, ki so Pašiču pri roki, da izglasuje kredite, da izdaje izjemne zakone, da tepta celo to, kar je včeraj uzakonil v ustavi, ali da rečemo na kratko, da se obdrži na oblasti.

Načina, s katerim se pri nas oblastniki tudi v parlamentu hočejo predstavljati kot izvoljeni in poklicani, drugod ne poznajo. V Franciji na primer je bilo Briandovi dosti za demisijskega kabineta v septembru 1917, ko je videl, da se javno mnenje obrača proti njegovi politiki. Javno mnenje je njegovo politiko obsojalo in Briand je demisioniral, četudi je bilo v parlamentu 20 poslancev več za vladno politiko, kot pa proti njej. Tako je storil tudi angleški ministrski predsednik Lloyd George. Ko so začeli listi obsojati njegovo orientalsko politiko, je demisioniral in v enem tednu so bile izvedene volitve ter sestavljena nova vlada. Pri nas pa Pašič narodno voljo ignorira, zatira protivladne liste in če so v parlamentu izrazite protirežimske skupine, jih tudi z oboroženo silo ali drugače izobči in iztira ter ostane končno sam v vladi s svojo stranko, ki nima med Hrvati in Slovenci niti za en mandat volilcev.

Na javno mnenje se Pašičev parlamentarizem niti najmanj ne ozira in dela se s strankami, ki so postale »večina«, samo zato, ker se v parlamentu, ki bi moral imeti 419 poslancev, 121 poslancev sploh ne pojavlja. Pašič je govoril o vladni večini ter narodovem zaupanju celo tedaj, ko je vladni kandidat za predsednika skupščine dr. Lukinič dobil vsega skupaj 124 glasov, kar ni niti ena tretina od zakonito predpisanega skupščinskega članstva.

Drugič. Parlamentarizem, to je vlada narodnega predstavništva. Da pride ta vlada do svojega izraza, je prvi pogoj, da si nared neovirano in svobodno izbere na volitvah svoje zastopnike ter da se narodnim zastopnikom nikdar in nikjer ne krati pravic. Tega pri nas ni. Ko je Pašič vlačil svojo vladno iz raznih kriz, se je pogajal v prvi vrsti s strankami, ki med narodom najmanj pomenijo ter tudi s številom svojih poslancev kažejo, koliko imajo za seboj. Pašiču pridejo prav tudi take stranke, ki so se sestavile iz raznih uskovov drugih strank, torej iz ljudi, ki so se izneverili svojemu programu ter goljufali svoje volilce. Pašič se pogaja z Beninovo skupino, to so uskoki iz zemljoradniške stranke, s peščico vladnih muslimanov, s samostojneži in če iz teh skupin dobi koga v svojo vladno, je to gotovo najhujši zasmeš parlamentarizma. Sedaj si je tudi vse to prihranil in nastopil je s samoradikalno vladno, da z njo izvede tudi volitve. To je seveda višek, govori se pa še vedno o »parlamentarizmu«.

Tretjič. Parlamentarni režim, to je režim široke javnosti, diskuzije ter kontrole javnega mnenja. Pašič pa zavija delovanje svoje vlade in svojega parlamenta v neko orientalsko tajnost in meglo, katero bi celo pokojni Abdul Hamid ne znal bolj zgostiti. Po 12 dni čaka 12 milijonov krotkih in pokornih državljanov na to, kaj bo Pašič rekel, Pašič pa molči. In če nekaj pove, ali če izda njegova vlada kak komunike, je to toliko kot mešetarska beseda. Čitaš, poslušaj, pa ne veš, pri čem da si — ovaj i onaj — bidne i nebidne.

Pašič torej ignorira javno mnenje, zatira ter ubija protirežimske glasove, zavezništvo si išče med sebi enakimi ignoranti javnega mnenja, zna pa tudi goljufati svoje zaveznike, kadar se mu to zdi primerno. O parlamentarizmu se pa vedno govori in narodna skupščina v Beogradu se predstavlja kot nekaj takega, kar se v Evropi pod tem imenom razume.

Evo, mi imamo parlamentarizem ob uničevanju poslaniških mandatov, ob podkupovalnih aferah pri ustavnem glasovanju, ob samoradikalni vladi z 92 poslanci od 419, in o parlamentarizmu govori Pašič celo sedaj, ko hoče kandidirati svojega sina, znanega verižnika, da postane parlamentarec, najprej poslanec, potem minister in končno predstavnik Pašičeve nekronane vladarske družine ter njenega »parlamentarizma«.

Politični položaj.

Veliki župani v Sloveniji. Sedanja volilna radikalna vlada je imenovala tudi volilne velike župane in sicer za mariborsko oblast bivšega senatnega predsednika pri dunajskem upravnem sodišču dr. Ploja, ki je bil po prevratu član likvidacijske komisije. Za ljubljansko oblast je imenovan dr. Baltič, znan demokrat-ski zaupnik, ki je smatral kot begunec iz Primorja kot najvažnejšo svojo nalogo, da daje beguncem »očetovske nasvete«, katerih sam ne izvršuje. Naše stališče v zadevi notranje ureditve naše države je znano. Mi hočemo gospodarsko samostojno Slovenijo z zakonodajnim pokrajinskim zborom. S tem je dano seveda tudi naše načelno stališče napram novim velikim županom. Osebe so podrejenega pomena in naše ravnanje napram njim bo odvisno od tega, ako bodo vršili svoje delo. Kdor se bo čutil samo kot valpet beograjskega koruptnega centralizma, tega bo slovensko ljudstvo proklelo in strlo.

Ogenj in voda se bratita. Zadnji listi poročajo, da nastopi dr. Sušteršič kot kandidat na listi radikalcev. Nekronani bivši vodja kranjski postane podrejen radikalnemu belokranjskemu koritarju dr. Niku Zupaniču. To je prizor za bogove! Pač težko pokoro srbskim radikalom mora delati Sušteršič za svoje predvojne in medvojne grehe! Kranjci bodo seveda pokazali, da beograjskih centralističnih hlapcev ne marajo. Častitamo pa ob tej priliki dr. Ploju, ki je enkrat temeljito posekal svojega bivšega tekmeča, kajti dr. Ploj je postal veliki župan, dr. Sušteršič pa le dr. Zupaničev ubogi priganjač.

Radikalci v Sloveniji. — ta peščica hofratov, advokatov s kr. namestnikom Hribarjem in zmedenim dr. Lenardom ter s Sušteršičem, če se že lahko prišteva v to družbo, na čelu so se sprli in sedaj so si hudo v laseh radi veliko-županskih imenovanj. Spor je izzval nameravano imenovanje dr. Sajovica. Hribar je bil proti, interveniral je v Beogradu in sedaj kočevski »Radikal« takole napada najstarejšega radikala v Sloveniji: »Cesar Janez se glasom časnikaških poročil mudi v Beogradu, kjer baje postavlja in meče slovenske velike župane kot otroci svoje vojake. In o teh svojih dejanjih pusti pridno telefonirati v Slovenijo, da bi se videlo, da je on še mož, ki nekaj premore. Smo skromnega mnenja, da naj bi bil Janez v Sloveniji pri razširjenju radikalne stranke pokazal svoje zmožnosti, kjer je s svojo sicer oprostljivo starinsko nezmožnostjo in slavohlepjem za častnimi diplomami temeljito oviral normalni razvoj radikalne stranke. Sedaj hoče privleči v stranko stare firme, ki sicer izkazujejo vsaj nekaj navideznih aktiv, o katerih je pa vprašanje, če jih pasivno visoko ne presegajo. Cesar Janez, čegar pogled motijo seveda častitljiva leta in pa apetit, ki ni v skladu s močjo želodca, pa še vedno misli, da je intrigantska kabinetna politika najboljši pogoj uspeha kot je bilo to pred 40 leti in da je le tisti dober prijatelj, ki leže v gotov del telesa. Janez se seveda temeljito moti in čas bo preskrbel, da bo to zmoto tudi temeljito uvidel.

Pašičeva taktika. Ker ima pogajanja s Turki, ker je nebroj stvari, ki zahtevajo striktno vladno izjavo, se je Pašič zopet enkrat napravil bolnega. To je njegova stara taktika. Če je treba pokazati barvo, je vedno — bolan, ozdravi pa takoj, ko se spremeni situacija. Sedaj bo najbrž »boloval« do volitev in če mu policaji in žandarji priborijo dovolj mandatov, bo pa zopet — zdrav.

Vladne kupčije z muslimani. Kakor smo že poročali, muslimani lahko gredo v vladno, denarja pa ne dobijo. Kar se tega tiče, so vladni Turki že resignirali in pripravili so se, da zasedejo ponujene ministrske stolčke. Sedaj je pa prišel Pašič z novo zahtevo in ta je, da bosanski Turki in to celo oni, ki so za vladno, ne smejo razviti svoje agitacije med muslimani v Srbiji. Sandžak in druge z muslimani naseljene srbske kraje si namreč prisvajajo radikalci in hočejo tudi pri volitvah s pomočjo policije dobiti kar največ turških glasov.

Po svetu.

Za pariško konferenco je določil angleški ministrski svet sledeče smernice: Nemške obveznosti naj se znižajo za 40 do 50 milijard zlatih mark. V slučaju, da Nemčija ne izvrši svojih plačil, se smatrajo strožji ukrepi kot upravičeni. Velika Britanija bi zavzela stališče proti vojaški zasedbi nemškega ozemlja, vendar pa pripustila gospodarske sankcije, ki bi imele za posledico resno nadzorstvo nad stvarnimi dobavami. Anglija je proti prilastitvi produkcijskih zastavin in se bo izrekla za moratorij 2 do 4 let, za znižana plačila tekom nadaljnje kratke dobe ter za pooblastilo Nemčije, da sme najeti kranje posojilo. Anglija se bo pridružila stališču glede zagotovitve jamstev, vendar pa bo sprejela samo bone v svojo plačil zavezniških dolgov

in se bo celo izrekla za delno črtanje zavezniških dolgov, pri čemer bi morala tudi Francija deloma znižati nekatere zavezniške dolge.

Turčija in antanta. Nekaj ladij angleške vojne mornarice, ki so došle iz Carigrada na dopust preko božičnih praznikov v Malto, je po prejemu nenadnega povelja zopet odplulo proti bližnjemu Vzhodu. Med temi ladjami se nahaja naddreadnought »Malborough«, dve lahki križarki in brodogve torpednih lovcev. Druge ladje stoje pod polno paro, pripravljene za odhod. Listi prinašajo poročila iz Malte, da je povelj za povelje angleškim ladjam, naj odplujejo v turške vode, pripisali neugodnemu poteku lausanske konference. Iz uradnih virov se ne doznava nič podrobnejšega. — Neugodnost in poostrenost izhaja iz vrelcev petroleja in nafte. Na eni strani v tekmi in zavisti izkoriščevanja razprta antanta, na drugi pa Turčija, ki se ne da izkoriščati. Antanta je pričakovala, da pride iz Angore koza, ki se da striti in molsti, prišel je pa kozel, ki se zna hudo postaviti po robu.

Grčija mobilizira. Angleško časopisje je razneslo v javnost vest, da je Grčija mobilizirala letnike 1920—1922 in pošilja te čete v Trakijo. Grki bi bili menda zopet radi tepeni.

Razprava proti morilecu poljskega predsednika, Narutowicza. Te dni se je začela pred varšavskim porotnim sodiščem razprava proti morilecu predsednika poljske republike slikarju Niemiadomski. Morilec si je sestavil v preiskovalnem zaporu obrambni govor. Razpravi prisostvuje rodbina umorjenega predsednika in nastopa kot sotožiteljica.

Beleške.

Demokrati v opoziciji kritizirajo sedaj na radikalnih to, kar so poprej z njimi skupno počenjali na vladi. Tako je na zagrebškem demokratskem taboru kritiziral bivši minister Sv. Pribičević to, da so radikalci razpustili parlament in da iznašajo sedaj v volilno agitacijo kraljevo osebo kot nekakega svojega pristaša. To pravi Pribičević danes, ki je vržen iz vlade, poprej je pa sam izdatno pomagal rušiti parlament in parlamentarizem ter je s svojimi brati vsepovsod govoril in nastopal v imenu kralja, Pašiča in sebe oziroma svoje vladajoče hiše. Poprej so govorili Pribičevići: mi, Pašič in kralj! — danes pa govori Pašič: jaz in kralj ter nihče drugi.

Kar na lastno pest. Ravnatelj klasne loterije je zvišal sebi in svojim trem šefom plačo v tej višini, da dobiva on sam na mesec več iz državne blagajne nego ministrski predsednik. Sam sebi je doigral g. ravnatelj plačo od 10 na 18 tisoč, šefom pa od 7 na 10 tisoč dinarjev letno — a seve brez doklad. Klasna loterija je državna ustanova in njeni uradniki so državni nameščenci. Čin ravnatelja klasne loterije odgovarja činu generalnega direktorja ministrstva, pa ipak vleče ravnatelj klasne loterije večjo plačo nego ministrski predsednik, a njegovi šefi, od katerih je izvršil eden samo dva gimnazijska razreda, pa dobivajo na mesec več, nego državni svetniki.

Karjera ministrskih sinov. »Obzor« poroča: Pašič je napravil svojčas svojega že celemu svetu znanega sinka Radeta za sekretarja poslaništva v Parizu vkljub temu, da g. Radet Pašič ni dovršil mature. Bivši policajdemokratski policajminister Kosta Timotijević je postavil svojega sina, ki tudi nima mature, za komisarja železniške policije v činu srezkega načelnika.

Radodarni minister. Pred svojim odhodom iz vlade je bivši finančni minister naročil, da se izplača njegovim posebnim prijateljem med uradništvom specialne nagrade. Dobili so: načelnik generalne direkcije drž. dolgov Jovanović 6360 dinarjev, Dragoslav Stefanović 18.000 dinarjev, Mijodrag Borisavljevič, pisar v njegovem kabinetu, 400 dinarjev, »poslužitelj« Jovan Pešić 500 dinarjev, inšpektor Stojčević 3000 dinarjev, Božidar Matosevič 5000 dinarjev, Svetozar Obradović 5000 dinarjev itd. Milan Stojčević je dobil za svojo pot v Ženevo poleg obligatnih doklad še 190 dinarjev, 1081 francoskih frankov in 800 švicarskih frankov. — Torej denarja je dosti! Državne blagajne so bile sicer prazne, ko je nastopil novi finančni minister in za uradnike in invalide se ni moglo najti »pokritja«, gotovo je pa to, da bo tudi radikalni finančni minister obdaroval svoje prijatelje pred odhodom, kakor jih je obdaril policajdemokrat Kumanudi. Ta je invalidom in uradnikom vedno govoril da ni denarja, za svoje ljudi ga je pa imel in kar je počenjal eden minister iz beograjske porodice, to bo tudi drugi, — za korupcijo »ima para«.

OBČNI ZBOR SKSZ v CELJU.

V petek, dne 29. decembra se je vršil ob priliki završitve socialnega tečaja ob 2. uri popoldne v vrtni dvorani pri Belem volu občni zbor SKSZ za Stajersko. Ob udeležbi kakih 100 delegatov je otvoril zborovanje predsednik SKSZ dr. Hohnjec, pozdravil vse navzoče, prav posebno predsednika osrednje SKSZ dr. Rožiča iz Ljubljane. Dr. Hohnjec je najprvo govoril o pod-

lagah prave izobrazbe, za njim je razvijal dr. Rožič globoko zamišljen delovni program SKSZ v Ljubljani. Po prečitani zapisnika zadnjega obnega zbora, se je vršilo

odborovo poročilo.

O delovanju SKSZ poročata dr. Jeraj in M. Krajnc, prvi za mariborsko okrožje, drugi za celjsko okrožje. Glavni odbor v Mariboru je imel lani 9 sej, celjski pododbor 4. Delujočih društev je 166. Izmed delujočih odsekov nam je prijavljenih 70 Dekliških zvez in tudi nekaj mladeniških zvez, katere pa bodo s časoma popolnoma prenehale, ker mladeniško organizacijo prevzema vedno bolj Orel. Število Dekliških zvez in tudi nekaj Mladeniških zvez stalno raste, posebno, ker je celjski «Naš Dom» pod uredništvom M. Krajnc znatno dvignil zlasti dekliško organizacijo. Vložni zapisnik izkazuje dosedaj 143 števk. Pismeni promet je bil dokaj večji, ker niso tu všteta razna vabila na tečaje in prireditve.

Centralna knjižnica SKSZ se je preosnovala, ker je dobila 20.000 K za nabavo novih knjig. Otvori se za Novo leto. V Mariboru se vršijo redna predavanja SKSZ vsak teden. Udeležba je primerna in predavanja zelo koristna.

Centralni odbor v Mariboru in celjski odbor sta se trudila povzdigniti prosvetno delo društev s prireditvijo tečajev. Tečaji so najboljša šola za vzgojo društvenih delavcev. Priredili so se mali tečaji skoro po vseh dekanijah. V središčih v Mariboru in Celju so se priredili večji tečaji. Eden velik dekliški tečaj v Celju (500 udeleženk) in v Mariboru (150 delegatij). V Celju se je vršil velik tridnevni socialni tečaj, ki je izredno dobro uspel. V celjskem okrožju sta se vršila tudi dva dekliška tabora. Celjsko okrožje je po zaslugi neumorne in nesebičnega mladinskega organizatorja Krajnc vsestranski in vzorno organizirano. Vsa čast njegovega vstrajnemu in modremu delu.

Iz blagajniškega poročila, ki ga je podal mesto odsojnega prof. Bogoviča dr. Jeraj, posnemamo, da izkazuje blagajna 320 din. prebitka. Dohodkov ni bilo skoro nobenih, ker pretežna večina društev ni storila svoje dolžnosti nasproti centrali.

Volitev novega odbora.

Na predlog g. A. Jagodiča se soglasno izvoli sledeči novi odbor: dr. Hohnjec, prof. Prijatelj, gđc. Bregant, dr. Jeraj, Gomilšek Fr., dr. Jerovšek, M. Krajnc, prof. Mlaker, A. Rezman, p. Pavel, Tratnik, prof. Bogovič, dr. Medved in Drago Novak. Za pregledovalce računov so izvoljeni gg.: dr. Leskovar, dr. Verstovšek, dr. Juvan.

Služajnosti.

Dr. Rožič razlaga načrt osrednjega odbora SKSZ v Ljubljani, kako potom knjižnic, brošur in predavanj spraviti naše verske in kulturne vrednote med ljudstvo. G. kaplan Pavlič sproži debato o skioptiki in nabavi serij. V debato posežejo dr. Rožič, g. učitelj Senica in dr. Hohnjec. Sklene se, nabirati denar za nakup skioptikov in serij, ki se naj menjaje posojujejo društvom. Dr. Rožič vabi štajerska izobraževalna društva na veliko proslavo petindvajsetletnice SKSZ v Ljubljani, ki se bo vršila prih. leto ob priliki prireditve kat. slov. shoda v Ljubljani. Nadalje omenja, da se pripravljajo zbirka za zgradbo velikega prosvetnega doma v Ljubljani, katero naj pospešujejo vsa društva. Mladenec Tovšak iz St. Ilja in učitelj Senica priporočata skupno naročevanje listov in agitacijo za kot. tisk. Tajnik Krajnc predlaga članarino 10 din. kot letni prispevek izobraževalnih društev za centralo. Predlog se sprejme. Ob 4. uri zaključijo na to predsednik dr. Hohnjec lepo uspeli občni zbor.

Dnevne novice.

Spodnja Polskava in Rače. Dne 31. decembra sta se vršila shoda SLS predpoldne v Sp. Polskavi, a popol dne v Račah. V Polskavi je predsedoval domači župan g. Bantir. Govoril je poslanec Žebot. K besedi se je oglasil vodja socialnih demokratov neki Kristof. Ko je hotel frazariti in operirati z lažmi o dr. Korošcu, so mu navzoči z medklji zaprli usta. Polskava prehaja v tabor SLS. — Shod v Račah je bil podoben velikemu taboru. Zastopane so bile vse občine od Hoč do Pragerskega. Shodu je predsedoval g. Sernko iz Rač. Govorili so: posl. Žebot, Sernko, Kmetič in Kolman.

Shodi SLS. Na Kraljevo 6. januarja priredi poslanec Žebot shode po pozni božji službi ob 10. uri v Gor. Polskavi v dvorani župana g. Uranjeka, isti dan popoldne ob pol 3. v gostilni g. Falež v Slivnici. — V nedeljo, 7. t. m. po rani maši bo shod pri Sv. Petru niže Maribora v samostanski dvorani.

Dr. Kukovčev shod na Polensaku. Naš pristaš in zaupnik nam sporoča sledeče: Ker «Tabor» govori o ljudstvu, ki je po dr. Kukovčevem zatrdilu za «enotno fronto», prosim objavite, da je bilo na shodu 19, reci devetnajst oseb, všteto dr. Gosaka, ki se je s Kukovcem pripeljal na avtomobilu. Med zborovalci pri dveh mizah so bili trije naši pristaši in šolski vodja Fink. — Imena ostalih objavimo, ako bodo nasprotniki še sleparili po listih o sijajnem shodu. Slabo bo, slabo, gosp. demokrati general brez armade! Ljudstvo je uvidelo, kam vodijo vaša pota in kmalu boste lahko za vsacega posameznega pristaša pisali ter dali pisati po en uvodni članek. Naročite si pravočasno politični parte!

«Bod' moja, bod' moja, ti bom lešnikov dal»... Ta pesmica nam je prihajala na misel, ko čitamo v «Taboru» dr. Kukovčev pozdrav volilnemu velikemu županu dr. Ploju. On pravi, da mu je to imenovanje v zadoščenje, da je njegova stranka zanj ob nekdanjih

volitvah kopje lomila in ga je počastila s kandidacijo v državni svet. Vse lepo, ginljivo in hinavsko. Kaj ko bi mi ponatisnili v spomin, kako je Kukovec «častil» Ploja tiste brezkraino nesramne pamflete iz leta 1907, ki jih je Kukovec plačal na račun Grenardirvirovega premoženja! Tudi povest o lisici in kislem grozdju za Kukovca ne bi bila napačna. Pa vse ob pravem času in lepo po vrsti!

Dr. Kukovec je pobegnil v Zagreb k demokratom, ker ga pri nas noče nihče več poslušati. Zadnje dni je bil namreč na «zboru» v Zagrebu in je tam prodajal svoje politično pogrebno modrost.

K «delovanju» dr. Žerjava. V Ljubljani teče pravda med dr. Kraigherjem in dr. Žerjavom, ki se je posluževal umazanih političnih metod in sredstev. Pri tej priliki bi sodišče tudi lahko izčistilo, kako se je dr. Žerjav informiral o političnem pripadnosti in delu notarja dr. Barleta v Kozjem. Mislimo, da bi znal g. notar in g. kozjanski dekan ter nekateri drugi kaj lepega in natančnega povedati.

Samostojni bodo za časa volitev pomnožili svoj tisk. «Jutro», ki ima najtesnejše zveze s slabostjo žlahtu, javlja, da bo izhajal «Kmet. list» za dobo volilne borbe avakrat na teden. V Mariboru pa bodo samostojni izdajali svoje posebno glasilo kot tednik. Samostojni pomnoženi tisk bodo gmotno vzdrževali Puceljevi nemški voli in iz naše države na ime Puceljeve žene izvoženi prašiči. Po vzgledu očetov mladodemokratov so si tudi samostojni osnovali svoj tiskovni sklad na račun in škodo cele države. Pa laž in na nepošten način pridobljeni denar imata kratke noge, to bodo občutili samostojni pri volitvah.

Izgubili so peto kolo! Svoj čas so srbski radikali imenovali za ravnatelja etnografskega oddelka našega slovenskega muzeja v Ljubljani dr. Nika Zupaniča. Niso namreč vedeli z njim ne kod ne kam. Dela seveda ni imel, pač pa lepo plačo. Sicer pa tudi njegovo znanstveno delo ni vredno niti počenega groša. Sedaj so ga v drugi svoji zadregi radikali pozvali za kolonialnega ministra za slovensko kolonijo in tako je ljubljanski muzej izgubil svoje peto kolo, Zupanič pa je dosegel čast, ki jo bo ljudstvo prav drago plačevalo. Če se prav spominjamo, je g. Zupanič hodil precej redno v Jugoslovanski klub v Privremnem narodnem predstavništvu, kjer je moledoval pri «klerikalcih» za mandat in hotel podpisati vse, karkoli bi se od njega zahtevalo.

Direktor na razpoloženju g. Tone Kristan bi rad opral svojo ravnateljsko čast z dementiranjem vseh nepravilnosti, katere si je privoščil kot upravni gospodar Belja. Komisija, ki je preiskovala upravo na Belju, je o gospodu Kristanu dognala, da je vodil vse finančne operacije preko Slavenske banke, katere podpredsednik je on sam. Ko ga je bivši finančni minister Kumanudi opomnil, da naj dela z Narodno banko, se je odrezal g. Kristan, češ, finančne spekulacije z njegovo banko nesejo državi več koristi, kakor če bi se posluževal Narodne banke. Potom javne dražbe bi se imel prodati večji gozdni kompleks, ki je bil ocenjen na 650 tisoč dinarjev, ker pa je imel Kristan pravico odobriti dražbe le do iznosa 200 tisoč dinarjev in ko mu je vrnilo ravnateljstvo državnih dohodkov akt brez odobrenja, ker se je zdela direktorju cena prenizka, je Kristan ogromni gozdni kompleks kar na lastno pest razparceliral in izvršil dražbo kar sam. O g. Kristanu je nadalje dognano, da je zahtevala od bivšega finančnega ministra Kumanudija direktorja državnih dohodkov, da odstrani iz Belja nekega Langerja, ki je bil v ozkih zvezah z Madžari, a g. Kristan je predložil tega človeka v odlikovanje. Ravno kar omenjeno so same neznatne drobtinice iz umazanega poglavja Kristanovega direktorstva. Tekom državnozbornih volitev se bo o Kristanu še zvedelo marsikaj.

Nekaj o gospodarstvu na državnem imetju Belje. Parlamentarna anketna komisija je dovršila svoje preiskovalno delo glede gospodarstva v Belju. Poročilo obsega 35 strani velikega formata in vsebuje vse lopovščine raznih direktorjev te posesti. Beljsko imetje so dosedaj upravljale 4 uprave in sicer: delegacija narodne uprave iz Novega Sada; druga: Mihajlo Obradović, inšpektor trgovinskega ministrstva; tretja: grof Bobrinski, M. Sočić in S. Milošević; četrta: A. Kristan. — Anketna komisija obtožuje med drugimi najbolj Obradoviča, ki si je privoščil največ nerednosti, goljufij in lopovščin. Pod upraviteljem Obradovićem je bil poslan iz Belja v Beograd en «šleper», napolnjen z raznimi premičninami, dragocenostmi itd., a je izginil neznano kam. Obradović je prodajal razne beljske dragocenosti čisto pod ceno. Eno spalno sobo z najfinejšim pohištvom zgodovinske vrednosti je prodal za 3000 K. V beljski klavnici se je klalo in prodajalo, a ni nobenih beležk o izdatkih in dobičku. Živino je Obradović prodajal čisto samovoljno pod ceno. O grofu Bobrinskem, ruskem beguncu, pravi poročilo anketne komisije, da je uganjal orgije ropanja državnega imetja. Tekom leta 1920 se je prodalo iz Belja raznih reči v vrednosti 31.812.238 K, pa ni računov za 24 milijonov K. Veliko so pokradli razni upravitelji pri mleku, siru, živini, in sladkorju itd., se pa sploh ne da ugotoviti.

«Jugoslavija» — umrla. V Silvestrovi številki ljubljanske «Jugoslavije» beremo na uvodnem mestu naznailo, da «Jugoslavija» preneha izhajati. Sedanji lastnik, «Jugoslovansko novinsko delniško društvo v Zagrebu» se je naveličalo plačevati deficite in je raje list ustavilo. Kakor znano, je bil ustanovitelj in lastnik lista g. Pesek. Ob prevratu je izrazil ugodno konjunkturo in hotel politično zagospodovati pri nas. Začasnno se ga je oklenil znani Ribnikar in Hribar. S svojo radikalno kričavostjo je prvi čas hotela «Jugoslavija» prekričati žalostno resnico, da si je njen lastnik

prvi kapital pridobil s tem, da je prodal dr. Šusteršiču svojo tiskarno ter tako omogočil na slovenskih tleh najogabnejšo pisanje in agitacijo dr. Šusteršiča proti naši narodni državi. Sedaj je «Jugoslavija» umrla, dr. Šusteršič pa skuša dvigniti svojo glavo, da bi prodajal in izdajal Slovence sedaj beograjskemu srbskemu centralizmu, kakor je prej služil nemškemu dunajskemu, dokler ga ni dr. Krek s tovariši vrget in kot samopašnega in samoljubnega egoista zapodil.

Jugoslov. «Sokol» izgubil «monopol». Iz Beograda prihajajo poročila, da je dovoljeno delovanje onim hrvatskim sokolskim odsekom, ki so bili po prizadevanju Pribečevićem razpuščeni. S tem je izgubil «Jugoslovanski» — pravilno demokratsko-brezverski «Sokol» svoj monopol. Že svojčas je sedanji minister prosvete Miša Trifunović izdal odlok, da je Orel jednako praven s Sokolom. Sedaj bodo tudi takolimenovni hrvatski separatistični Sokol zopet delal hučo konkurenco demokratskemu. Demokratije izgublja bitko za bitko, postojanko za postojanko. Samo v Mariboru stoji trdno in zvesto Voglarjevo in Kukovčevom omizje grajske kleti.

Narodni škandal v Apačah in «Jutro». Včerajšnje «Jutro» je prineslo obširno poročilo o narodnem škandalu v Apačah. Gospoda krog «Jutra» se razljuteno zgraža nad apaško duhovščino in nad župnikom dr. Potzingerjem in kaplanom Polaškom, češ, da ne slavi na predpisani način narodnih praznikov in kraljevega rojstnega dne. «Jutro» je popolnoma pozabilo, kako je svojčas slavilo dr. Potzingerja ob priliki, ko se je mudil in oznanjal po Apački kotlini samostojni evangelij g. Žerjavov učenec minister Pucelj. Celotno napredno časopisje s «Kmetijskim listom» vred je pelo hosana apaški duhovščini, ki se je uvrstila ne v klerikalne vrste, ampak je ušla med napredne kmetijce. Mi smo vedno trdili, da so se na Štajerskem krog Puceljeve stranke zbrali sami najbolj zagrizeni nemškutarji in seve tudi nemškonacijonalna apaška duhovščina. «Jutro» bi ne smelo danes proglasiti kot narodni škandal, kar je pred tedni kovalo med zvezde napredne zavednosti. Gospodi krog «Jutra» bi toplo priporočali več doslednosti. Glede apaške duhovščine pa lahko rečemo, da žanjejo naprednjaki danes, kar so sami sejali in tako skrbno gojili.

Odbor za Hočevarjev nagrobni spomenik namerava sestaviti v Središču. Kakor znano, je bil Hočevar svoj čas deželni poslanec in dolgoletni odborniksvetovalec v Središču. Njegov sin je zgradil sedaj dve vili in najbrž pri tem potrošil ves denar, ker svojemu očetu ne more spraviti niti najskromnejšega nagrobnega spomenika. Sestavo odbora bomo ob priložnosti naznanili.

Smrt našega uglednega pristaša. V St. Petru pod Sv. Gorami je preminul te dni naš vrli in neustrašni pristaš, gostilničar in posestnik g. Ignac Drogenik. — Rajni Ivan je stal v vrstah Kmetске zveze že v onih burnih časih, ko je bilo treba za našo stranko prestat marsikaj bridkega. Blagopokojnega nam je ugrabila smrtna roka v krepki moški dobi, ko bi še bil lahko veliko dobrega storil za svojo družino, šentpetersko župnijo in cel okraj. Svetila mu večna luč in žalujoči rodini Drogenik pa naše sožalje!

Radodarnost dr. Novačana. Celjski dr. Novačan razpošilja svojega «Republikanca» na kmete kar zastonj. Ljudje se smejejo dr. Novačanovi radodarnosti in so mnenja, dr. Novačanov republikanizem mora biti presneto slab in za nič, da ga ponuja tiskanega — kar zastonj.

Kako hoče novi železniški minister Velizar Janković urediti promet? Železniški minister dr. Janković hoče upeljati takozvano letočo kontrolo. Organizirani bodo posebni ljudje, ki bodo potovali po železnicah kot navadni potniki in se bodo od drugih sopotnikov informirali o nerednostih pri prometu, o neopravičenih zamudah vlakov itd. Te letoče kontrole bodo imele pravico, da kaznujejo krivce prometnega nereda na licu mesta. Nadalje bodo uvedli pri ministrstvu saobračaja posebno službo za poročila, kakor jo imata uvedeno Angleška in Francoska. Vse glavne postaje bodo morale javiti temu oddelku pri ministrstvu odhod in prihod vlaka. In zakaj se je moral vlak eventualno zakasniti. Končno je proglasil g. Janković kot neveljavne vse dosedaj od železniškega ministra izdane brezplačne vozne karte.

Amerikansko stomilijonsko posojilo in novi fin. minister. Pod najtežjimi in najsramotnejšimi pogoji je prejšnji fin. minister demokrat Kumanudi sklenil z Amerikancem Bleerom in tovariši znano stomilijonsko posojilo. Seveda so soglašali s tem tudi naši demokratje in samostojneži, kakor sploh z vsako stvarjo, ki je nam v gospodarsko škodo. Bleerova skupina bi morala jugoslovanski vladi do 1. septembra 1922 izplačati 25 milijonov dolarjev, toda dosedaj je izročila le 15 milijonov in še te je Plavšič s Kumanudijem in s svojo valutno politiko v treh mesecih zaigral. Sedaj stojimo tako: dolarjev ni, Bleer ne more izplačati in dobaviti drugih, zato se vršijo med Bleerom in novim fin. ministrom razgovori, ker namerava fin. minister posojilo odpovedati, ako Bleer ne izvrši svoje obveznosti. To bi bilo še najpametnejše, vsaj k obstoječi stomilijonski škodi ne bi imeli še nadaljne, povrh pa gospodarsko sužnjost ameriškim kapitalistom.

Ureditev deviznih naredb in odredb obljublja novi finančni minister Stojadinović. Iz zadnjih mesecev Kumanudijevega in Plavšičevega «popravljanja» valute imamo toliko naredb in navodil, da se najboljše strokovnjaki več ne spoznajo, kaj je v veljavi in kaj ni v veljavi. Določbe si naravnost nasprotujejo. Stojadinović hoče obdržati v glavnem dosedanji sistem, torej bodo še v naprej le pooblašene banke trgovale z devi-

zami in koncesionirani argovci potom bank. Privatniki morajo tudi sedaj prositi za nabavo deviz pri inšpektoratu fin. ministrstva.

Večja svoboda pri uvozu in izvozu blaga je parola novega fin. ministra. Torej bistveno nasprotno, kakor je ravnal dr. Kumarič in kar je proslavljala dr. Zerkjav. Zdi se nam, da je stališče Stojadinovičeve narodno gospodarsko bolj opravičeno, ali prave vere v ureditev nimamo, ker se pri nas vse preveč in prenašlo izpreminja. Stalnosti v gospodarskih metodah ni, odtod naša nesreča.

Špekulativno Plavšičevo dviganje naše valute in slive. Suhe slive so pri nas eden glavnih izvoznih predmetov. Osebito lansko leto so obrodile v naši državi slive izvanredno bogate in dobro. Bogatejši poljedelski sloji so bili prepričani, da bo vrzel izvoz lanskih suhih sliv veliko dežička v zdravi valuti in da bodo romale naše suhe slive v Svico, Italijo, Francijo, Anglijo in nekaj celo v Ameriko. Po podatkih poljedelskega ministrstva bi znašal izvoz suhih sliv 5-6 tisoč vagonov. Ako bi se cela količina izvozila, bi se izkupilo dve milijardi kron. Argovina s slivami se je začela okrog 15. septembra, baš tedaj je prišel v finančno ministrstvo oni znani Plavšič in začel dvigati valuto in cena predmetom za izvoz je začela padati. Prvotno so bile slive po 40 K, a vsled porasta valute so se morale prodajati po 12 K. Radi špekulativnega dviganja naše valute po nesrečni roki g. Plavšiča so izgubili naši producenti sliv 800 milijonov kron. G. Plavšič je ni zavozil samo pri valuti, ampak tudi pri slivah in ga preklinjajo najbolj bosansko-hercegovski in južnosrbski slivarji.

Kar s sekuro ga je. Seljakinja Tereza Hatlak iz Otočca, kraj Koprivnica na Hrvaškem, je udarila svojega moža Vinka dvakrat tako silno s sekuro po glavi, da je obležal mož pri priči mrtve. Vzrok uboja je večer prepir, v katerem sta živila oba zakonska že dalje časa.

Zelo oster mraz v Bitolju. V Bitolju imajo tako oster mraz, da kaže toplomer 23 stopinj pod ničlo. — Mraz je spremljan od hudih viharjev, ki so zelo poškodovali sadno in drugo gozdno drevje. Radi mraza je prekinjen promet, vse šole krog Bitolja so zaprte, ker je zmrazilo več otrok na potu v šolo. Mraz je pregnal volkove iz gozdov in sedaj vpadajo cele gručice izstradanih volkov v sela v okolici Bitolja. Na potu med Bitoljem in Ohridom so razirgali volkovi 3 vojake.

Brat ustrelil po neprevidezosti brata. Neki Kovač je popravljal pokvarjeni samokres v hotelu «Sloboda» v Nevesinju v Hercegovini. Ne daleč od Kovača je gledal popravilo njegov brat Vojin, ki je bil tudi lastnik hotela. Naenkrat pa se revolver sproži in krogla zadene Vojina v trebuh, mu je prestrelila želodec in nesrečnež je za nekaj ur potem izdihnil.

Gospodinjki kolektar Jugoslovanske Matice je dopel. Na prodaj je v knjigarnah in v pisarni podr. Jug. Matice v Sodni ulici 32 od 2. do 3. ure popoldne. Stane za člane v pisarni 8 dinarjev, za nečlane v knjigarnah 10 dinarjev. Razum beležnega dela in stroškovnika za gospodinjstvo prinaša kolektar še sledeče razprave: Ženska društva in organizacije v naši državi, zaščita dece in mladine, negovanje dojenčka, o zdravstvu, domača lekarna, za dom, kuhinjski recepti, gospodinjstvo šolstvo, Ljubo doma, kdor ga ima, Skromni dedje, zapravljeni vnuki. — Kolektar je uredila Utva. Gospodinje sezite po njem!

Iz Maribora.

MARIBORČANI! VOLILNI UPRAVIČENCI!

Na Kraljevo, 6. januarja poteče rok za vlaganje volilnih reklamacij. Ker na magistratu uradujejo samo do 2. ure popoldne, je poslednji rok za popravilo volilnega imenika dne 6. januarja do 2. ure popoldne. Kdor do tega časa ne bo pregledal imenika in je izpuščen, ne bo smel voliti.

Dne 1. in 2. januarja je Slovenska ljudska stranka v vseh petero mestnih okrajih po svojih zaupnikih iz vseh stanov in ulic natanko pregledala volilne imenike. Dognalo se je, da manjka n. pr. v II. (graškem predmestju) okraju 48 naših semišljenikov, v Melju 14 itd. Skupno je naših izpuščenih (kolikor smo dognali) — okoli 120 volilnih upravičencev.

Zadnjikrat danes pozivamo vse naše Mariborčane, da takoj, ko čitajo te vrste, stopijo na magistrat pogledat, če so vpisani. Prepis volilnega imenika vseh petero mestnih okrajev je od danes naprej razpoložen za naše ljudi tudi v Tajništvu SLS v Cirilovi tiskarni, I. nadstropje, desno in sicer od 7. do 12. ure predpoldne ter od pol 2. do 7. ure zvečer.

Pismene reklamacije izvrši Tajništvo SLS. Kdor ni vpisan, mora prinesiti domovnico, krstni list ali delavsko knjižico, ter policijsko potrdilo o 6 mesečnem bivanju v Mariboru. Reklamacije se vložijo na magistratu. Ne odlagajte pogledati v imenik in reklamacije do zadnjega, ampak takoj vse uredite, da boste imeli pravico glasovanja.

Volitve dne 18. marca morajo pokazati, da je i Maribor po večini v taboru naše Ljudske stranke!

IZ 8. REDNE SEJE OBČINSKEGA SVETA V MARIBORU.

Zadnja občinska seja v petek je bila zelo zanimiva. Pokazala je jasno, da demokrati in socialni demokrati vozijo skupaj. Kolikorkrat je bil župan Grčar v zadregi, vsakokrat so mu pomagali demokrati iz blata.

Dr. Jerovšek je v začetku seje konstatiral, da se v prejšnji seji ni pravilno glasovalo, ker g. župan ne pozna poslovnika. Po pravilniku se mora najprej glasovati o izpreminjevalnih predlogih, g. župan pa je dal dosledno na glasovanje prvotne predloge. Glasova-

vanje je bilo radi tega nepravilno in neveljavno. Govornik zahteva, da se ta konstatacija sprejme v zapisnik. G. župan je bil v vidni zadregi. Zvijal se je na vse mogoče načine, pa ni šlo. Tu mu pride na pomoč demokrat dr. Sernec, na kojega predlog večina, obstojča iz demokratov in socialnih demokratov, sklene, da je bilo glasovanje pravilno. Seveda tudi ta sklep ne drži, ker se po statutu enkrat nepravilno glasovanje ne da popraviti s takim sklepom.

Prejšnji večer je občinski svet sklenil, da mora finančno-gospodarski odsek do druge seje ugotoviti in potem v seji poročati, koliko znašajo vsi prejemki mestnih uslužbencev. Občinski svetniki SLS so namreč na podlagi uradnega potrdila mestne blagajne konstatirali, da je za uslužbenca stavljenih 5 milijonov kron več v proračun, kakor se v resnici izplačuje. Mesto finančno-gospodarskega odseka pa začne poročati g. župan. Dr. Jerovšek in tovariši temu odločno ugovarjajo. Dr. Jerovšek izjavja: «Občinski svet je včeraj sklenil, da mora o tej zadevi poročati finančno-gospodarski odsek. Kako zdaj pride g. župan do tega, da poroča. G. župan ni član tega odseka. Kje je finančno-gospodarski odsek, da ne vrši svoje dolžnosti? G. Bahun trdi, da je finančni odsek imel sicer sejo radi omenjene zadeve, pa poročati ne more, ker je brez glave, nima ne načelnika, ne podnačelnika, ne referenta in tudi člani so se skrčili od 7 na 3. V dotični odsekovni seji sta bila navzoča le Bahun in dr. Leskovar. Zato prosi dr. Leskovarja, naj on poroča, kaj se je v «plenarni» seji finančnega odseka konstatiralo. Ker pa g. Bahun nima moči in pravice komandirati dr. Leskovarja, se ta seveda ni odzval Bahunovi komandi, pač pa je Bahun dal pošteno lekcijo, katere Bahun ne bo tako kmalu pozabil. Zdaj se začnejo vmešavati v debato demokrati, da rešijo svoje ljubljence — socialne demokrate. G. Weixl predlaga, da naj poroča župan namesto finančnega odseka, koji predlog je bil sprejet z glasovi demokratov in socialnih demokratov.

Zupanova plača.

Pri nadaljni razpravi o proračunu se zopet vname ostra debata. Zupanova plača znaša po proračunu 40 tisoč dinarjev, med tem ko je lansko leto znašala le 30.000 dinarjev. Občinski svetnik dr. Leskovar vpraša g. župana, od kodaj njemu pritiče ta zvišana plača. O draginskih dokladah za g. župana občinski svet ni nikdar sklepal. Naenkrat pa se pokaže v proračunu zvišanje teh dokladov za 50 odstotkov in to brez sklepa občinskega sveta. Da, še več se je zgodilo. G. župan to plačo že sprejema v letošnjem letu. Kdo mu jo je dal, kdo mu jo je dovolil? Občinski svet nikdar ne. Mi nimamo nič proti zvišanju, vendar pa se mora to zgoditi na pravilni način, to je, skleniti mora to občinski svet, nikakor pa se kaj takega ne sme vtihotapiti v občinske sklepe in v proračun. Proti temu najodločneje protestiramo.

Bahun seveda se potegne za župana. Trdi, da je predlog za povišanje izšel iz finančnega odseka in da je to tudi vpisano v zapisnik. Člani finančnega odseka in občinski svetniki temu odločno ugovarjajo, češ, županova plača ni bila v oktobru ne v finančnem odseku in tudi ne v občinskem svetu. G. župan tudi brani svojo plačo in pravi, da je povodom razprave o zvišanju dokladov za mestne uslužbence finančni odsek imel pred seboj seznam vseh mestnih uslužbencev in v dotičnem seznamu je bilo ime župana na prvem mestu. Dr. Jerovšek na to konstatira, da takega seznama noben občinski svetnik ni imel v rokah, če je tak seznam res eksistiral, ga je imel v rokah samo referent finančnega odseka. Referent pa je bil nesrečni Kohlbesen, ki je seveda imel vzroka dovolj, da je prikril županovo ime. Roka roko umiva. Okrog 10. oktobra je dal g. župan izplačati g. Kohlbesenu 18.000 K provizije, dne 20. oktobra pa se je g. Kohlbesen hvaležnega izkazal s tem, da je v občinski seji vtihotapil župana na listo mestnih uslužbencev. To pa vendar ne gre! G. župan sam bi moral zavrniti na tako tajinstven način povišano plačo! Sploh občinski svetnik dr. Jerovšek izjavi nadalje: Proračun je važna zadeva, pa tudi odgovorna zadeva, ker zahteva 16 milijonov kron novih davkov. Takega bremena ne smemo in ne moremo kar meni nič tebi nič naložiti volilcem, ker bi to ne bilo nič drugega, kakor izsesavanje in oropanje volilcev, ki že itak komaj nosijo dosedajna bremena. Ta proračun, kakor smo se že dozdalej prepričali, je zelo površen, obsega nepotrebne, previsoke in med temi tudi vtihotapljene potrebine in ne pozna štedenja, ki smo ga silno potrebni. Finančni odsek, ki se je bavil s tem proračunom, skoraj ne obstoji več. Nima načelnika, nima podnačelnika in je tudi brez referenta. Dr. Verstovšek, ki se je najbolj bavil s proračunom, ni tukaj, leži doma na smrtni postelji. Zdaj nam tukaj referira g. župan, ki ni bil nikdar v odseku in ki zato tudi ne ve, kaj se je tam sklepalo. Poleg tega pa g. župan kot poročevalec ne uživa našega zaupanja. Gospodje, saj nam je še v živem spominu, da je g. župan dne 6. oktobra tukaj zelo površno poročal o nakupu parcel Wolf-Jellek in smo radi njegove površnosti takrat plačali okrog 60.000 K preveč. Mi se moramo enake površnosti pri g. županu bati tudi zdaj, če bi on bil poročevalec o proračunu! Zato župana nikakor ne moremo priznati za poročevalca v tako važni zadevi. Radi tega govornik stavi predlog, da se naj proračun vrne finančnemu odseku, ki ga naj izčrpno predela in naj potem po svojem poročevalcu tukaj poroča. S temi izvajanjmi dr. Jerovška so se strinjali vsi svetniki in predlog je bil soglasno sprejeto. S tem je bil proračun spravljen iz dnevnega reda.

Denuncijant Bahun pere zamorca.

Nato se vzdigne g. Bahun in začne prati samega sebe. Prejšnji večer je dr. Leskovar zaklical Bahunu:

«Vi pa le kar tiho bodite; Vi imate maslo na glavi; Vi ste denuncirali svoje lastne tovariše, ki niso trobili v Vaš rog.» G. Bahun se hoče otresti denunciantstva. Pravi, da je to bila neka malenkost, ki pa je v stranki že poravnana. Občinski svetniki pozivljejo Bahunu, da naj tisto denunciantstvo natančneje opiše. Ker tega pa noče storiti, letijo nanj od vseh strani medklici, kojim se Bahun ne more ubraniti, zato sredi svojega govora, v katerem je «žehtal» samega sebe, nevoljen pade na svoj sedež. Tako še Bahun vedno ima smrdeče maslo na glavi.

—o—

Demokrati in Bahunovci v občinskem svetu so se našli. Odkar sta dr. Kukovec in Kežar na rotovžu obiskala župana Grčarja in z njim konferirala, so demokrati postali zagovorniki in branitelji Grčarja in Bahunu. Ker obč. svetniki SLS in Narodnih socialistov nočejo in tudi ne morejo glasovati za površni proračun, ki zahteva 16 milijonov novih davkov, so prišli demokrati, da podprejo Grčarja in Bahunu. Glasovali bodo za zloglasni proračun in oropali davkoplačevalce za 16 milijonov. Naša stranka se bori proti novim oderuskim davkom, demokrat pa mirno glasuje za nje. Mariborčani, zapomnite si to, kako so vam demokrati pomagali 16 milijonov pobrati iz vaših žepov! Seveda morajo demokrati za to protiljudsko občinsko politiko imeti tudi izgovor. In ta izgovor so našli. Včerajšnji «Tabor» že pripravlja Mariborčane na zvezo demokratov z Bahunovci in pravi, da demokrati morajo pomagati Bahunu in njegovi klikli, ker po razsulu občinskega sveta bi se pri obč. volitvah zvezali klerikalci z Nemci in Maribor bi padel. Dr. Sernec, ta veliki «resnicoljub» že celo ve za to zvezo, on ve za pakt, na podlagi katerega bi Nemci postavili s klerikalci skupno listo. Da je to vse skupaj čisto navadna laž, nam ni treba še posebej konstatirati. Saj vemo že od poprej, da je dr. Sernec vedno bil mojster v laganju in obrekoivanju. Pred dvema letoma je na shodu v Narodnem domu oblatil našo narodno duhovščino. Ko ga je ta javno pozvala, da svoje trditve dokaže in pride z imeni na dan, je seveda molčal kot grob in še danes molči. Zato se mu je takrat že vtisnil pečat lažnjivega in podlega obrekovalca. Ako bi ga seveda danes javno pozvali, da dokaže svoje trditve o naši stranki, bi nič ne dosegli, ker dr. Sernec bo molčal in raje ostal lažnjivec in obrekovalec, kakor da bi preklisal svoje laži. Kakor je takrat hotel oblatiti duhovščino, tako obrekuje zdaj našo stranko in laže o njej, da se hoče zvezati z Nemci. Ne, gospod lažnjivec in podli obrekovalec, to se vam ne bo posrečilo. Naša stranka ima čiste roke in ne potrebuje zvez, ker napreduje brez njih. Res lepa pa bo zveza med demokrati in socialnimi demokrati. Na eni strani denuncijant Bahun, na drugi strani lažnjivec in obrekovalec dr. Sernec. In to zaroko denuncijantstva in lažnjivosti bomo obhajali v četrtek zvečer v mestni posetovalnici, ko bodo socialni demokrati volili demokrate za podžupana. O Maribor, srečni časi te še čakajo ko bodo demokrati in socialisti plenili tvoje žepke!

Zupan Grčar sam sebi povišuje župansko plačo s pomočjo Kohlbesena. Iz poteka zadnje občinske seje je razvidno, da sta župan in Kohlbesen «delala» v pravi vzajemnosti. Kohlbesen je kot bivši referent finančnega odseka brez kakega odborovega sklepa povišal letno plačo županu na 160.000 K. Skoro istočasno pa je župan podpisal Kohlbesenu nakaznico za izplačilo provizije v zadevi Wolf-Jellek. Pa recite, da vse to ni v lepi zastopnosti.

Nova stanovanjska komisija. V zadnji občinski seji se je izvolila sledeča stanovanjska komisija: Predsednik sodnik Vrabl, podpredsednik dr. Pipuš. Priselniki pa so: Iz vrst hišnih posestnikov: Durjava, Turk, Dolček, Polič, Glaser in Mohor, izmed najemnikov pa: Grizold, Zmavc, Vales, Vlahovič, Bureš in Malenšek. Socialni demokrati se te volitve niso hoteli udeležiti.

Demokrati se bojijo novih volitev. V «Taboru» piše znani veljak demokratske stranke, da se klub SLS v mestnem zastopu radi tega bori proti socialnim demokratom, ker bi SLS rada privedla do razpusta občinskega sveta in do novih volitev. Demokrati pa da tega nočejo, ker je baje zveza med klerikalci in Nemci gotova stvar. Smo res strašne zveri mi klerikalci! In vsemogočji smo! «Tabor» dela veliko reklamo za našo stranko. Mirno pa lahko zapišemo, da se klub občinskih svetnikov SLS bori na magistratu le proti skrajno slabemu gospodarstvu, ki so ga uvedli Grčar-Bahun-Kohlbesenovi ljudje v mestni hiši. Borimo se proti novim nepotrebnim Bahunovim davkom, ki bi malim in srednjim ljudem zvišali draginjo še za 10-20 odstot. Junake «Taborite» pa pozivamo, da nam preskrbijo vsaj en prepis sklenjenega pakta med klerikalci in Nemci. Do sedaj od nas nikdo ni sklepal pakta ne z Nemci, ne s kakó drugo stranko. Znak nemirne vesti pri demokratih pa je, ako jih razburja, da g. Glaser in Zebot govorita kar v bližini kakega «Taborita». Eno vam pa gg. okoli «Tabora» lahko že danes mirno povemo: Volitev se ne bojimo, kakor imate vi strah pred njimi. Mi smo stranka dela!

Zopet uganka o kajnit. Javna tajnost je, da je tvrdka Tonejc dobivala lansko leto mnogo kajnita iz Nemške Avstrije. Kajnit je bil nabasan v vreče. Hudojni jeziki pripovedujejo, da je Tonejčev kajnit bil podoben fini kuhinjski nemški soli. Kakor znano, je kajnit kot gnojilo prost carine in državne trošarine, a uvoz soli je sploh privatnikom prepovedan.

Blagemu možu v spomin. Včeraj proti večeru je zatislil za vedno oči v javni bolnici g. Matija Dabinger, gostilničar pri takozvanih «Malih Benetkah» ob Dravi. Blagopokojni je bil rodom Tirolec, pošten in blag mož, da ga je ljubil in spoštoval vsak, ki ga je poznal. Pred več kot enim mescem ga je zadela kap, da je ohromel

na levi strani. Pred smrtjo je veliko trpel in Bog ga je s smrtjo rešil še nadaljnjega trpljenja. Blagemu možu svetila večna luč, žalujoči rodbini pa naše odkritosrčno sožalje.

Shod Združenih zasebnih nameščencev. Dne 29. decembra se je vršil v Kazini dobro obiskan shod zasebnih nameščencev. Na dnevnem redu so bile volitve kandidatov za delegate v Pokojninski zavod v Ljubljani. Govorniki iz Ljubljane in iz Maribora so v svojih izjavah kritizirali sedanjo upravo Pokojninskega zavoda kakor tudi reakcionarni statut tega zavoda, ki ga je izdelalo ministrstvo za socialno politiko. Nadalje so govorniki odločno in ostro nastopali proti gotovi kliki med zasebnimi nameščenci, ki hoče izrabiti Pokojninski zavod za interese neke banke ter razbiti strnjene vrste zasebnih nameščencev. Zborovalci so tako klikarstvo in strankarstvo enodušno obsodili. Končno se je oglasil k besedi neki gospod iz tukajšnje Slovenske banke, ki je hotel z zavijanjem in neutemeljenimi napadi braniti kliko. Zborovalci pa so tega dičnega gospoda odločno zavrnil in njegov odhod ni bil baš časten. Pri volitvah kandidatov je bila z odobravanjem sprejeta lista Združenih privatnih nameščencev proti glasu imenovanega gospoda iz Slovenske banke. Na izvoljeni listi so uradniki vseh strok in vseh političnih strank. Tej listi moramo privatni nameščenci brez-pogojno zaupati. Na tem shodu so privatni nameščenci vseh strok v Mariboru jasno in odločno pokazali, da odklanjajo vsako koristolovsko in strankarsko gibanje, zlasti še, če stoji za tem gibanjem uprava velebanke. Gre samo za važno socialno institucijo Pokojninskega zavoda, torej za vitalne interese vseh zasebnih nameščencev in pri tem ne smejo igrati interesi posameznikov ali posameznih strank in zlasti še interesi kake banke nobene vloge. In tako je prav.

Glavo mu je odrezalo. Orožnik Leopold Lešer od postaje Lajtersberg se je dne 1. januarja vozil na svoj dom v St. Ilj. Ko se je vračal zvečer z vlakom v Maribor, je malo pred Pesnico padel tako nesrečno z vlaka, da mu je odrezalo glavo in ga še tudi drugače hudo razmesarilo. Lešer je bil priden mož, star 42 let.

Mariborsko društvo stanovanjskih najemnikov je sklenilo priporočati vsem najemnikom, da ob Novem letu položijo samo dosedanja mesečno stanarino ter se podvržejo glede zvišanja stanarine razsodbi komisije. Kakor slišimo, se skuša doseči med hišnimi gospodarji in najemniki sporazum. To bi bila tudi najboljša in najpametnejša rešitev. Gotovo namreč je, da stalni nastavljeni, osobito še državni uslužbenci in železničarji ne morejo utrpeti višjih najemnin, dokler ne prejmejo novih dohodkov ali se ne znižajo cene dnevnim življenjskim potrebščinam.

Katoliško pomočniško društvo, skupina Jugoslov. strokovne zveze v Mariboru priredi v soboto, dne 6. januarja 1923 v društveni dvorani, Lekarniška ulica 6, točno ob pol osmi uri zvečer gledališko predstavo »Lovski tat«. K obilni udeležbi vabi odbor.

Podružnica društva upokojencev južne železnice naznanja tem potom svojim članom, da se vrši v nedeljo, dne 21. t. m. ob 9. uri dopoldne v Gambrovini dvorani v Mariboru redni občni zbor. Vabljeni so vsi člani, da se rednega obnega zbora udeležijo. Dnevni red glasom društvenih pravil. Predsedstvo.

Krčevinsko izobraževalno društvo ima v nedeljo, dne 7. t. m., ob dveh popoldne svoj občni zbor v navadnih društvenih prostorih. Ker so razven volitev še druge važne društvene zadeve na dnevnem redu, prosi odbor, da pridejo vsi člani k občnemu zboru.

Knjižnica SKSZ se otvori v petek, dne 5. t. m., ob pol 8. uri zvečer v dvorani društva katoliških pomočnikov v Lekarniški ulici. Predaval bo dnevu primerno g. dr. Jerovšek. Pričakuje se polnoštevilna udeležba.

Društvo jugoslovanskih državnih uslužbencev in upokojencev v Mariboru, v zvezi s tukajšnjo organizacijo železničarjev sklicuje za četrtek, dne 4. januarja, ob 8. uri zvečer v veliko dvorano Narodnega doma izredni občni zbor. Dnevni red: 1. Stališče državnih uslužbencev, upokojencev in železničarjev napram namera-

vanemu zvišanju najemnin. Govornika zastopnika državnih uslužbencev in železničarjev. 2. Slučajnosti. — Tovariši, državni nameščenci in železničarji, vsi na to zborovanje!

»Revček Andrejček.« V nedeljo, dne 7. t. m., se vrši v Narodnem domu ob pol 16. uri otvoritvena predstava Ljudskega odra z znano narodno igro »Revček Andrejček.« Ker je igra zelo priljubljena, je zaradi tega predstava popoldne, da se je bodo lahko udeležili tudi okoličani. Pričakuje se obilna udeležba. —

H. G. WELLS:

Zgodba o nevidnem človeku.

8

Cuss je potkal in vstopil. Razločno je slišala, kako je tujec zaklel od znotraj.

»Oprostite, da vas motim!« je dejal Cuss in vrata so se zaprla. Gospa Hall je sama ostala na hodniku.

Celih deset minut je čula polglasno govorjenje, nato je zadonel krik iznenađenja, noge so zaropotale, nekdo se je hrupno zakrohotal, nagli koraki so prihiteli in Cuss se je pokazal na vratih. Njegov obraz je bil bel kakor stena in njegove oči so kakor okamenele strmele preko hrbta v sobo.

Pustil je vrata odprta za seboj, ni se ozrl nanjo, po stopnicah je skočil, skočil skozi vežo in kmalu je slišala njegove nagle korake hiteti po cesti. Klobuk je nesel v roki.

Skušala je pogledati skozi pol odprta vrata. Tujec se je mirno in samozadovoljno nasmejal, koraki so prišli po sobi, ničesar ni videla, vrata so se zaloputnila in vse je bilo spet tiho.

Cuss pa je hitel po vasi k umirovljenemu majorju Butingu.

»Ali se mi je zmešalo —?« je začel brez uvoda, ko je stopil v ubožno sobo k svojemu prijatelju. »Ali izgledam kakor znorel človek —?«

»Kaj se je zgodilo — za božjo voljo?« se je splašil Buting in položil pipo na mizo.

»Tisti — človek dolí v »Poštnem vozu« —!«

»No —?«

»Ali imate kak požirek pri roki?«

Cuss je sedel in si brisal čelo.

Ko si je ubogi lekarnar okrepil živce s požirkom slabega sherryja — edino pijačo, ki je zmogel dobri, pa revni Buting — je popisal svoj obisk pri neznatem gostu.

»Vstopil sem,« je hlatal in lovil sapo, »in sem mu predložil našo nabiralno polo z vljudno prošnjo, naj kaj malega prispeva. Vtaknil je roko v žep, ko sem stopil v sobo, in malomarno sedel. Hud nahod je imel. — Čul sem, tako sem mu pravil, da se bavi z znanstvenimi raziskovanji —. Rekel je da — in je kihnil. In kihnil je in je vlekli skozi nos ves čas. — Očividno se je strašno prehladil. — Ni čuda —! Vedno takole zaviti —! In še v sobi —! Razlagal sem mu namen nabiranja in gledal po sobi —. Steklenice s kemikalijami vsepovsod —. Tehtni, ca, poskuševalne cevke in duh po — kloroformu —. Ali bo kaj podpisal, sem vprašal. — Dejal je, da bo stvar preudaril —. Vprašal sem ga naravnost, ali se bavi z znanstvenimi poskusi. Da, je odgovoril. Z dolgotrajnimi —? Cisto zbesnel: »Vražje dolgotrajnimi —!« Pomiloval sem ga —. Mož je bil na tem, da vzkipi —. In moje besede so ga pripravile, da je vzkipe —. Dobil je predpis — silno važen —, je dejal. Zakaj tega mi ni povedal. — Ali je zdravniški predpis —? »Kaj vruga vas to briga!« — Opravičeval sem se —. Kihnil je —. In iznova je začel —. Rekel je, da mi ga bo prebral —. Pet stavim da je —. Položil je listek predse in obrnil glavo —. Veter je potegnil skozi okno in odnesel listič —. Zašustelo je —. Listič je odletel v odprto peč —. Plamenček —, listič je gorel —. Planil je za njim —. Prepozno —. Tako —! In pri tem je potegnil, je moral potegniti roko iz žepa —.

»No — in?«

»Nobene roke ni bilo —! Prazen rokav —! Bog —! Pohabljen je, sem si mislil —. Ima roko iz lesa ali pa iz plutovine in si jo je snel —. Pa pri vsem tem, sem pomislil, — stvar ni čisto naravna —. Kaj vruga drži rokav po koncu, ako ni roke v njem —? In ničesar ni bilo v rokavu, povem vam! Ničesar, — prav do komolca ničesar —! Videl sem v rokav do komolca, nekje na šivu je bil raztrgan in beli dan je sijal skozi luknjo —!«

»Dobri Bog!« sem vzdiknil. — Obstal je, — strmel je vame skozi svoja velika očala in nato na rokav.

»No — in?«

»To je vse! Niti besede ni zinil. Strmel je na rokav in — ga vtaknil v žep —.

NAJBOLJŠE IN NAJCENEJŠE

pa tudi najlepše blago za obleke, kakor sukno, hlače, volneno blago, plavina, cefir, šifon, platno, izgotovljene obleke, srajce, predpasniki, nogavice, robci, odeje i. t. d. se dobi pri

J. ŠOŠTARIČ - MARIBOR
Aleksandrova cesta 13.

V moški kaznilnici v Mariboru
se sprejema zopet preja v svrhu tkanja platna, brisalk i. t. d.

KAVARNA „JADRAN“

želi vse dobro svojim gostom za novo leto!

Kočija (štirisedežna)

prevlečena z usnjem, skoraj nova se prodaja po najnižji ceni v Pletarni, reg. zad. z om. z. v Strnišču pri Ptuj, žel. postaja Sv. Lovrenc na Drav. polju. 1-3 5

OBJAVA.

FRANC GNAMUŠ, posestnik in trgovec v St. Janžu pri Dravogradu, objavljam, da moj brat Alojzij Gnamuš ni pooblaščen v mojem imenu sklepati pogodb in odklanjati za istega vsakršnje plačilo.

FRANC GNAMUŠ.

Javna dražba.

Državna žrebčarna bo prodala:

1. 7 žrebčkov starih od 3 četrt do 1 in pol leta in sicer 6 mrzlokrvnih in 1 toplokrvnega.

2. 7 toplokrvnih žrebcev (med njimi 2 čistokrvca).

Javna dražba žrebet se vrši v ponedeljek, dne 8. januarja 1923, ob 9. uri na sejmišču v Kranju.

Dražba žrebcev pa 8. januarja 1923, ob pol 3. uri popoldne na jahalnici državne žrebčarne na Selu pri Ljubljani.

Zdražitelj mora poleg kupnine plačati 2% takso za kolek, 2% prispevek za ubožni sklad ter stroške razglasitve dražbe v časopisih.

7

Državna žrebčarna Salo.

Zahvala.

Povožem smrti svojega nepozabnega moža

g. Ivana Lukančič

sprevodnika južne železnice

izrekam vsem prijateljem in znancem, posebno pevskemu društvu »Kril to kolo« za žalostinke, g. Rebolu za poslovilne besede, za mnoge vence, in vsem ostalim, ki so mojega moža tako številno spremljali na potu k večnemu počitku, najpristnejšo zahvalo.

Krčevina pri Mariboru, dne 2. januarja 1923.

KUPUJE

se vedno le najboljše in najcenejše za domačo potrebo vsakovrstno manufakturno, kakor tudi tekstilno blago pri stari in zelo znani tvrdki

KAROL WORSCHÉ, Maribor, Gosposka ul. 10

Perje za postelje!

Stavbišče, 1 m² po 6 Din. se prodaja. Vprašajte se v gostilni Roiko, Pobrežje pri Mariboru. 621

Pridno **deklet** z letnimi sprickrčansko čevali, tudi starejše, ki zna kuhati, se sprejme takoj ali pozneje. Dobra hrana in plačilo. Gostilna, Sodna ul. 30, Maribor. 4 1-2

Velika razprodaja čevljev, 1. do 20. jan. 1923.

Vsled preureditve trgovine in delavnice razproda podpisana tvrdka veliko množino moških, ženskih čevljev, visoke in nizke oblike, črne in rujave barve proti popustu na ceni od 10—40% vrljub znova rastočim cenam surovin. Popust velja le ob takojšnjemu plačilu. Za časa razprodaje bodo čevlji v trgovini označeni z originalno ceno in popustnim oostotom.

Dragotin Roglič, Maribor, Koroška cesta 19.